

Dramaterapie pro děti v nemocnicích

Projekt „Loutky v nemocnici“ pomáhá dětem už více než deset let. Činnost stejnojmenného občanského sdružení vnáší do života nemocnic nový rozměr – není to jen zábava, ale i účinný podpůrný terapeutický prvek. Navíc si děti do budoucna odnášejí i různá „ponaučení“ pomáhající řešit složité životní situace.

Občanské sdružení Loutky v nemocnici tvoří lidé s různým uměleckým zaměřením, jsou mezi nimi herci, tanečníci, spisovatelé, výtvarníci, absolventi sociologie nebo pedagogiky. Všem je ale společné to, že vědí o léčivých účincích loutek i hudby a snaží se prosazovat myšlenku, že hra pomáhá a urychluje uzdravování.

Svá představení hrají prakticky každý druhý den v roce po celém území republiky – dnes už ve 14 městech. Jejich činnost nelze nazvat arteterapií (ta musí probíhat kontinuálně), je to spíše „aktuální terapeutické působení“, které reaguje na daný stav nemocného dítěte. Může se samozřejmě opakovat (například nedávno zavedené „pondělky s Loutkami“

v motolské nemocnici na onkologii, hematologii, neurochirurgii, ortopedii a psychiatrii) nebo proběhnout jako týdenní blok v psychiatrických léčebnách, kde s dětmi nacvičují jejich „vlastní“ divadelní vystoupení.

Činnost tohoto občanského sdružení je založena především na entuziasmu všech zúčastněných. Motivací jsou nepochybně povzbudivé výsledky jejich doplňkové „léčby bez pilulek“, která se už mnohokrát osvědčila v nelehkém boji malých pacientů, kteří stonají a nevědí proč...

Tajemství loutky

V loňském roce proběhl v rámci festivalu „Přelet nad loutkářským hnízdem“ mezinárodní seminář „Loutka a terapie“, kde o. s. Loutky v nemocnici také přispělo svými zkušenostmi z vlastní činnosti.

Jak uvádí divadelní režisérka, hudebnice a loutkoherečka MgA. Marka Míková, která vznik občanského sdružení před deseti lety iniciovala, „je zvláštní, jakou loutka nebo maňásek moc. Jsou menší než dítě a mnohem lépe se jejich prostřednictvím dá navázat kontakt. Svou velikostí loutka připomíná hračku a dítě si s ní může povídat. Snáze se uvolní, protože hned ví, že jde o hru, a v té je mu dobře. Přestává se bát. Tajemství loutky spočívá v tom, že přestože je věcí, má svůj vlastní život, je samostatnou bytostí. Může nám jí být líto, můžeme se jí smát a můžeme ji mít rádi. Na této až magické vlastnosti loutky je postavena metoda, kterou při hraní v nemocnici používáme. Vychází vlastně z dramaterapie a je její součástí“, říká Marka Míková.

Dodává také, že se nejedná o žádný objev, vlastně jej využívaly už naše babičky a prababičky, stejně tak zpěv, tedy muzikoterapii. „Naše vystoupení vždy začínáme hudbou – hrajeme na piano nebo kytaru, nabízíme dětem rytmické hudební nástroje a necháme je vybírat písničky na přání. Hudba a rytmické pohyby jsou aktivitou, která uvolňuje stres a napětí, stejně tak zpěv jako bezprostřední hlasový projev. Během něko-

4x foto: archiv o. s. Loutky v nemocnici

lika minut se rozpoložení pacienta změní. Seznamujeme se, vymezujeme sami sebe, v jaké se nacházíme situaci, co nás bolí, trápí, co bychom chtěli a po čem toužíme.“

Naděje v myšlenkách a postojích

Někdy se dítě otevře a povídá, někdy ne, ale vždy dříve či později vysílá pozitivní reakce. Pak si společně vybíráme pohádku nebo příběh, který bude hrán přibližně podle následujících kritérií: věk dítěte, druh onemocnění, doba pobytu v nemocnici, prostor, ve kterém se hraje.

„Představení variujeme, necháme do něj děti vstupovat a měnit děj. Někdy se pozdržíme u nějaké epizody, třeba onemocnění loutky, a řešíme postoj dítěte. Občas se stane, že je dítě odvoláno na vyšetření nebo je unavené, a pak představení předčasně ukončíme či zkrátíme. Jindy naopak hrajeme až do konce a poté při-

běh znovu probíráme (například bajky přinášejí poučení, hledání smyslu toho, co děti právě viděly, i s ohledem na jejich momentální situaci) nebo necháme děti, aby s loutkami hrály samy. Je ale třeba být stále ve střehu, stále připraven improvizovat, být citlivý a vnímavý, aby naše návštěva opravdu pomohla. Při loučení přejeme hodně zdraví a brzký odchod domů, at už je onemocnění sebezávažnější. Dítě by mělo cítit, že přinášíme nadějně myšlenky a postoje,“ uvádí dále k tajemství loutky dramaterapeutka.

Oříškem jsou teenageři

Jednou za rok mívají členové sdružení soustředění, jehož náplní je probrat, na co při svých vystoupeních narazili a co by se dalo zlepšit. V současné době hledají především témata pro starší děti. Je třeba vzít v úvahu, že na jednotlivých odděleních samozřejmě existují určitá specifika – například psychiatrickí pacienti se velmi vymezují, tam

Hrát se dá i na peřině

Hra probíhá buď v herně (pro pacienty schopné pohybu), nebo přímo na pokojích, kde se jevištěm stává postýlka (taková „minipředstavení“ se pořádají například na onkologických odděleních u dětí upoutaných na lůžko).

Doba pobytu Loutek na oddělení je variabilní, je přizpůsobena možnostem oddělení i dětských pacientů. Obvykle dvoučlenný tým tráví v nemocnicích celé odpoledne a projde zhruba 2 až 3 oddělení. Vždy je nutné předem domluvit s vrchní sest-

rou, ošetřujícími lékaři, herními terapeuty či rodiči, co je třeba a zda je někde dobré věnovat se určitému speciálnímu problému.

V roce 2012 sdružení během 162 dní uskutečnilo 202 představení (z toho 58 v mimopražských nemocnicích), realizovalo týdenní pobyt v psychiatrické léčebně v Bohnicích a tři návštěvy na specializovaných táborech. Každý měsíc hrají jeden den bez nároku na honorář.

Více informací:

www.loutkyvnemocnici.cz

Marka Míková s kolegy – klaunem Zero – v dětské nemocnici v San Francisku. | Foto: archiv Marky Míkové